

Kulturdepartementet

Att. Torbjørn Backer Hjorthaug, Lars Øyen

Oslo, 16. desember 2020

Kunstnernettverket samler 19 landsomfattende organisasjoner som representerer skapende og utøvende kunstnere i Norge. Samlet har disse forbundene om lag 30 000 medlemmer. Nettverket arbeider med kunstnerpolitikk, med særlig vekt på kunstneres inntektsforhold, sosiale rettigheter, stipend, vederlag og opphavsrett.

Uttalelse fra Kunstnernettverket til forslag fra Norsk filminstitutt til forskrift om endring av forskrift om tilskudd til audiovisuell produksjon

Kunstnernettverket samler 19 landsomfattende organisasjoner som representerer skapende og utøvende kunstnere i Norge. Samlet har disse forbundene om lag 30 000 medlemmer. Nettverket arbeider med kunstnerpolitikk, med særlig vekt på kunstneres inntektsforhold, sosiale rettigheter, stipend, vederlag og opphavsrett.

Kunstnernettverket ønsker med dette å komme med en felles uttalelse til forslag fra Norsk filminstitutt (NFI) om endring i § 3-3 i forskrift av 31. oktober 2016 nr. 1264 om tilskudd til audiovisuell produksjon.

Rettighetshavere møter i økende grad krav fra aktører om fullstendig overdragelse av rettigheter ved bruk av rettighetshavernes åndsverk, såkalt «total buyout». Kunstnernettverket er svært bekymret for denne utviklingen. Fullstendig overdragelse av rettigheter medfører at rettighetshavere mister inntekt de tradisjonelt har hatt fra sitt skapende virke, uten at inntektsbortfallet blir kompensert av den som får rettighetene overdratt til seg. Kunstnernettverket minner om at det er en forutsetning for allsidig og mangfoldig kulturell produksjon at det sikres at kunstnere kan leve av sine verk og prestasjoner. Et krav om rimelig vederlag er også nedfelt som premiss i åndsverklovens § 69.

Vi ser at totaloverdragelse av rettigheter skjer på mange områder, men er særlig utbredt på det audiovisuelle feltet. Kunstnernettverkets erfaring er at alle rettighetshavergrupper som bidrar i audiovisuelle produksjoner, enten det er regissører, manusforfattere, komponister, musikere, filmarbeidere, skuespillere eller visuelle kunstnere, opplever et sterkt press fra produsenter for å gå med på totaloverdragelse av rettigheter.

Det er ingen tvil om at det er nødvendig med balanserte avtaler for at kunstnere skal kunne forvalte og dra nytte av sine opphavsrettigheter. Rettighetshaver er som regel den svake part i forhandlinger med produsent eller andre som ønsker å utnytte deres verk og prestasjoner i en audiovisuell produksjon, og vil ofte måtte gi etter for krav om overdragelse av alle rettigheter, i mange tilfeller mot et meget lavt eller intet vederlag for utnyttelse av rettighetene.

Fullstendig overdragelse av rettigheter innebærer bl.a. at rettighetshaveren mister muligheten til å kreve vederlag for utnyttelse av verket som ikke er kjent på tidspunktet for overdragelse av rettighetene, samt at rettighetshaver er avskåret fra å motta vederlag fra kollektive vederlagsordninger, for eksempel avtaler om TV-distribusjon som forvaltes av Norwaco. Det er et viktig prinsipp og en ufravikelig rett etter den norske

WWW.KUNSTNERNETTVERKET.NO POST@KUNSTNERNETTVERKET.NO

åndsverkloven i dag at rettighetshavere har krav på rimelig vederlag for enhver bruk av sine åndsverk eller fremføringer i hele vernetiden. Kollektive avtaler bidrar til å gi rettighetshaverne en rimelig andel av de inntekter som enhver bruk av åndsverket eller fremføringen genererer.

På denne bakgrunn er Kunstnernettverket kritisk til forslaget til endring av forskrift om tilskudd til audiovisuelle produksjoner § 3-3, der NFI foreslår at det skal være et vilkår for å motta tilskudd at søker, som regel en film- eller tv-produsent, har inngått avtale med alle rettighetshaverne til vernede bidrag i produksjonen om overføring av rettigheter som gjør at søker «uten begrensninger» kan inngå avtaler om tilgjengeliggjøring av det ferdige verket for allmennheten.

I Norge og i Norden har vi en lang tradisjon med deling av enerettigheter til åndsverk. Dette innebærer at opphavere og utøvende kunstnere får enerett til å råde over sine verk og nærstående prestasjoner, herunder ved å bestemme hvilke rettigheter som skal overdras i en avtale med en produsent eller annen tredjepart. De nødvendige rettighetene overdras i bransjeorganisasjonens kollektive avtaler til produsent, mens andre rettigheter overdras ikke, men klareres og betales for direkte av kringkastere, tv-distributører eller andre. Det er med andre ord vanlig for bransjeorganisasjoner at de har flere enn én avtalepart som får overdratt rettigheter og organisasjonene forvalter disse rettighetene på vegne av rettighetshaverne.

Kunstnernettverket støtter NFIs forslag om å tydeliggjøre hvilke rettigheter produsenter skal ha i verket for å kunne motta tilskudd. Samtidig er det viktig at ordlyden til den nye § 3-3 ikke går lengre enn det vi anser som formålet med endringen. Vi støtter at bestemmelsen bør tydeliggjøres og at det skal avgrenses mot produksjoner der visningsplattform/distributør kjøper ut alle rettigheter. Ordlyden til den nye bestemmelsen kan imidlertid gi inntrykk av at NFI krever at produsenten selv inngår de samme typer altomfattende rettighetsoverdragelsesavtaler med rettighetshaverne eller deres bransjeorganisasjoner.

Vi forstår NFI slik at det ikke har vært intensjonen eller formålet med bestemmelsen at produsent skal måtte sitte med ubegrensede rettigheter i det audiovisuelle verket for å kunne få tilskudd. Dette vil også være i strid med velfungerende og langvarige kollektive bransjeavtaler i audiovisuell sektor i dag. Vi mener derfor ordlyden i bestemmelsen er uheldig, og at de to ordene «uten begrensning» som er foreslått i § 3-3 første avsnitt må fjernes. I eksisterende bestemmelser er det et krav om at produsenten må sitte med «nødvendige rettigheter», og vi mener dette bør videreføres. Hvis «uten begrensning» skulle bli stående, mener vi at det vil gripe uheldig inn i avtalefriheten ved forhandlinger om rettigheter, og at det i verste fall vil kunne ødelegge den norske tradisjonen med kollektiv forvaltning av rettigheter.

Kunstnernettverket oppfordrer videre NFI til å innta en bestemmelse i paragrafen som tydeliggjør at produsenten må respektere de kollektive avtalene i bransjen for å kvalifisere til støtte.

På denne bakgrunn kommer vi med noen ønskede innspill for å tydeliggjøre den nye ordlyden slik at den ikke favner lenger enn det som er det antatte formålet med den.

§ 3-3. Vilkår (bokstav a), forslag til nødvendige endringer:

Søker skal dokumentere å ha inngått avtaler med rettighetshavere etter åndsverkloven som innebærer at søker besitter eller kan erverve alle nødvendige rettigheter for realisering av det audiovisuelle verket, og at søker ~~uten begrensninger~~ kan inngå avtaler om salg, distribusjon og visning av det ferdige audiovisuelle verket. Ved engasjement av rettighetshavere kreves at søker ved ethvert tilfelle følger de gjeldende kollektive avtalene med bransjens organisasjoner. Etter aksept av tilbud om tilskudd skal tilskuddsmottaker besitte de nevnte rettigheter i det audiovisuelle verket, og tilskuddsmottaker skal alene ha retten til å råde over disse.

~~Tilskuddsmottaker skal også uten begrensninger ha de nødvendige rettigheter for den eksklusive forvaltning av rettigheter i det audiovisuelle verket, samt den økonomiske forvaltning av det audiovisuelle verket. Tilskuddsmottaker kan inngå avtaler om salg av rettigheter til salg, distribusjon og visning forutsatt at avtalene er tidsavgrensede og geografisk avgrensede. Tilskuddsmottaker kan ikke inngå avtale med den primære visningsplattformen i prosjektet som gir visningsplattformen eierskap i det audiovisuelle verket. For minoritetsprodusenter kreves det kun eierandel i det audiovisuelle verket.~~

På vegne av Kunstnernettverket,
vennlig hilsen

Monica Boracco
Leder, Kunstnernettverkets arbeidsutvalg

WWW.KUNSTNERNETTVERKET.NO POST@KUNSTNERNETTVERKET.NO

NORSKE BILLEDKUNSTNERE | NORSKE KUNSTHÅNDVERKERE | FORBUNDET FRIE FOTOGRAFER | GRAFILL | NORSKE BARNE- OG UNGDOMSBOKFORFATTERE
DEN NORSKE FORFATTERFORENING | NORSKE DRAMATIKERES FORBUND | NORSK OVERSETTERFORENING | NORSK FAGLITTERÆR FORFATTER- OG OVERSETTERFORENING | GRAMART
MUSIKERNES FELLESGORGANISASJON | NORSK KOMPONISTFORENING | NOPA - NORSK FORENING FOR KOMPONISTER OG TEKSTFORFATTERE | NORSK SKUESPILLERFORBUND
NORSK SCENEINSTRUKTØRFORENING | NORSKE DANSEKUNSTNERE | NORSK FILMFORBUND | NORSKE FILMREGISSØRER | NAVIO- NORSK AUDIOVISUELL OVERSETTERFORENING